

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kir. leirat az országgyűléshez; kinevezések; pesti magyar színház; magyar nyugdpénzintézeti félévi gyűlés; a pesti izraelita előjáró hálanyilváníttatása; m. n. akadémia; szerencsétlenség Bécs-Brünn közti vasutpályán; haladási mozgalmak Pécesett; kormányzati módosítások Szerbiában; különféle: a Dráva-szabályzó biztosság Varasdon, a keszthelyi georgikon jelen állapota; s a t.) Amerika. Spanyolország (kivonatok carlosi hivatalos levelekből; s a t.) Anglia (a királyné koronázási évnappja; Russell körülményesb nyilatkozata Canadáról; a Jamaica-i törvényjavaslat a felsőházban megbukik; chartista mozgalmak; a toryk mostani helyzete a királyné ellenében; s a t.) Franciaország (követkamrai viták a keleti ügyről; s a t.) Törökország. Schweiz. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fősége jun. 21iki határozatában Bezere édy Miklós veszprémi kanonokot hívó címzetes apáttá méltóztott kinevezni.

Ő cs. 's kir. fels. Somossy Gábor nagy-váradai kir. sórnokot kegy. nyugalmazni méltóztott.

F. maj. 29kén költ legfelsőbb udv. rendelet által Miesz Károly tölgyesi ellenőr 's brassói helyettesített főellenőr az erdélyi kir. harminczad-felügyelőségnek első segédé; Enyeter Ferencz kolozsvári ideigleni főellenőr ugyanazon harminczad-felügyelőségnek 2dik; Salla Farkas vöröstoronyi tisztirnok 's kolozsvári helyettesített áruvizsgáló 3dik ideigleni segédé neveztek, 's így a kolozsvári és tölgyesi harminczad-hivatalnál az ellenőri, a vöröstoronyinál pedig az irnokai tisztség megürült.

Folyó jul. 11dikén tartott elegy üléseben a törvényhozó testnek köv. kir. leirat hirdtetett ki:

7883/525 FERDINANDUS Primus, Dei gratia Austriae Imperator, Hungariae et Bohemiae hujus nominis Quintus, Galliciae et Lodomeriae Rex Apostolicus, Rex Lombardiae, Venetiarum et Illyriae, Archidux Austriae etc. etc.

Serenissime Archidux etc. Nihil equidem pro ea, qua sanitimoniae Legum legalique suffragiorum in Comitibus Regni libertati conservandae intendimus, animi Nostris Constantia gratius Nobis esset, quam si tractatibus diaetalibus ad modum, quem illae sanxerunt procedentibus, nihil quidquam occurreret, quod Nostram de incolumitate avitorum institutorum constitutionalisque systematis Regni, cujus Nos praecipuos ex ipsa Muneris Nostris Regii ratione Custodes esse oportet, justam sollicitudinem provocaret. Evenisse tamen his admodum diebus, occasione Sessionum diaetalium die 3. et 4. curr. habiturum nonnulla intelligimus: quae non tantum cum honestate, honoreque et reverentia, ex diserto etiam art. 70. anni 1492. tenore, Juliceibus Tabulae Nostrae Regiae debita, illa item, quam positivae Regni Leges praescribunt, Tractatum publicorum disciplina conciliari semet prorsus non admittunt; verum manifeste ita comparata sunt, ut ipsum quoque avitae Constitutionis Palladium, Legalium nempe Tribunalium in lependentiam, Regiae Majestati non minus, quam Statibus et Ordinibus Regni intacte servandam aggrediantur, et ad confundendos, qui inter Legum ferendarum, judiciarumque Potestatem intercedunt Limites, evidenter colliment. Quemadmodum proinde hostes ausus, enunciationesque in contumeliam Tabulae Nostrae Regiae factas, — quibus alioquin legalis vocis publicae libertas, citra piaculum, luculentumque eadem in perniciem avitae Constitutionis, perumpendendaque omnia, quibus ea cohaeret, legalium Institutum vincula abutendi stulium, obtendi nequit, — ex claro etiam articulo 12: 1790 sensu gravissime damnamus, ita Dilectionem, Fidelitatisque Vestras haece serio hortamur, ut ad haec animum advertendo in manutenedum praescriptum per articulum 7mum 1723. aliasque Regni Leges, relate ad pertractanda in Comitibus negotia, ordinem, facto etiam legalium meliorum usu, incumbere non intermittant. Quibus in reliquo eet. Datum in Imp. Urbe Nostra Vienna Austriae die 10 Julii, anno Domini 1839. FERDINANDUS m. p. Antonius Comes Majláth m. p. Georgius Bartal m. p. (magyaruljövő számunkban)

Hodossy Miklós biharmegyei képviselőnek országgyűlési követéségéről lemondását az illető megyei RR jul. 8diki gyűlésökben elfogadván, az új követválasztási határidőt aug. 1sőjére tűzték 's egyszersmind a távollevőknek meghatalmazott általi szavazhatását megszüntették. — Górgye Márton szepesmegyei követ és főszbiró július 11kén meghalozott. —

(Pesti magyar színház.) Bognár Ignác hazánkfia, szász-coburggotha-hgségi kamraénekes és első udvari tenorista, e napokban Pestre érkezvén, vendégszerepeket adand nemzeti színpadunkon 's ezek sorát f. hó 20kán nyitandja „Beatrice di Tenda“ dalműben. Az operakedvelők ritka élvezésnek örvendhetnek.

(Kormányzati módosítások Szerbiában.) Jun. 27iki belgrádi hírek szerint érdekes fölvilágítást nyújtott az országos küldöttségnek a kormányzóság és tanács, minek következtében tüstint általános ingerültség kezdte mutatkozni a lelépelt Milos hg ellen, mely hangos kifakadásokban nyilatkozott. Ezt épen nem csudalhatni annak megfontolta után, miszerint minden nagyérdemű férfi erőszakos bukta után illy fordulatot szoktak venni a nyilvános érzemények. Nem fogja senki tagadhatni, hogy Milos hgnek hibái és gyöngeségi voltak; de azt sem, mikép Szerbia iránti valódi érdemei sokszorosan haladák meg a hibákat, 's ez okból valóban sajnós tapasztalni, hogy még mostani helyzetében is háborgatják út méltatlan boszantásokkal. A főnebbi fölvilágítás egészen megnyugtató az országos küldöttséget, elannyira, hogy a szerb nemzet nevében tökéletes elégtelenséget fejezte ki az ügyek mostani állásával és azonköl kéréte a török basát 's orosz consult, udvaraiknál a most megalapított új rendszer további föntartására. Ez országos küldöttség, 8 tagú választmányt nevezvén ki kebléből az ügyek intézésére, egyértelműleg az ideigl. kormányzósággal és tanáccsal, teljesítettnek tekinté kötelességét 's elozlott. A sz. Pétervárba küldett Zorics, ki előbb Milos hg fiait nevelé, utóbb pedig irnok volt az orosz consuluál, született szerb, 's mint mondják, rendkívüli fölhatalmazással ment az orosz kormányhoz. Beszéli, mikép a tanács Milos hgtől kirendelt minden nyugdíjat megszüntetvén, a tisztviselők fizetésit csökkenteni szándékozik 's egyszersmind több olly újítást életbe léptetni, mikkél enyhíthetni véli a nép terheit. Obrenovic János tábornok, Milos hg öccse, még most is fogoly Belgrádban. Vallomásiban oda nyilatkozék, hogy csupán hgi bátyja parancsít teljesíté. —

„A Bécs és Brünn közti vasutpályán az első szállítvány egy állomásnyira Brünnön innen vize 's kőszemet rakván fel, valamivel tovább mulatott, úgy hogy a következő mozgony, szinte Brünnből jövő, a legnagyobb sebességgel hajtván, ezt elérte 's nem ügyelve az első szállítványból megharsant süvöltések 's kiáltásokra, annak utolsó szekereivel egész erővel összeütközött. Két szállító-kocsi egészen összezuzatott 's nyolcz személy megsebesített, még pedig négy igen tetemesül. A sérültek minden kitelhető ápolás mellett csak délben érkeztek a fővárosba. E balesetet, a második szállítvány vezetőjének gondatlansága okozta. Egyébiránt a legelső menet igen jól sikerült, mert reggeli 6¼ órakor indulván el Bécsből, délelőtti 11¼ órakor már Brünnben voltak a kocsik, miután mindenik állomáson utasokat, vize 's kőszemet vettek föl, mi mintegy 52 percig tarthatott. A fogadtatás Brünnben pompás volt. 40 álgyu tevő üdvözlő lövésit; a vendéglők mindennel el valának látva, sőt némely privát házak is előre felkészítettek vendégek elfogadására; annál kedvetlenebb benyomás volt az említett szerencsétlenség. A sérülések legnagyobb része ez utazók bal lábait érte.“

(Pesti izraeliták halála.) Köztudomás, miszerint Lang Mihály, pesti ágostai vallásu hitszónok, a mult évi szomorú emlékü vizákor mindennemű 's rangu menekvőnek biztos helyet nyitott a hullámoktól érintetlen hagyott sz. egyházban minden vallási tekintet nélkül, minek következtében jobbadán a zsidóság által lakott Királyutczából oda folyamodott izraelitákat is valódi emberbaráti szívesseggel fogadá, ótalmazván 's vigasztalván a búszakat 's enyhítvén az elgyöngülteket. Az izraelita község előjárója, Löwy Herman nkereskedő, kitünő halálával határozta tanusítani, hogy közséje méltó volt e szives pártoltatásra. Bécsben ugyanis nagysága 's ritka műveszi készítése által kitünő erős aranyzatu ezüst bilikomot vásárla nevezetes áron. E billikom nagyobb mezején az evang. sz. egyházat láthatni domborműben, mellynek nagy ajtaján kezében lámpával a szerencsétlenek elibe siet a lelkész, kik ótalmat kerestek azon borzasztó éjszakán; a másik mezőn zsidó nyelven következő bibliai szavak olvashatók: „A szegény ótalma 's védje, a szenvedő támasza szükségben, megmentője a rohanó hullámokkal küzdőknek, neked szentelik hódolva köszönetüket. (Jez. 25, 4).“ A 3dik mező e szót foglalja magában: „Löwy Herman, hálás izraelita, kereszttyén rokonának, Lang Mihály nagyttiszteleü urnak a szenvedő emberiség iránt az 1838ki martziusi árvíz szerencsétlen napjaiban kitüntetett jótételekért.“ Löwy illő szíves beszéddel nyújtotta át ez ajándékot, mit a könyükig érzékenyült hitszónok azon szerény mondással fogadott el, hogy ő csupán azt tevő, mit hivatás szent kötelességül tűze ki. —

Magyar tud. társaság. — Jun. 19kén jelent meg 's küldetett szét hazánk minden hiteltes könyvárosaihoz a Tudománytar idei hatodik füzetek. A folyó félév tartalma: I. Értekezések rész: 1. A magyarországi ruthenokról, báró Gaujalto. 2. Victor Hugo mint költő és drámaí, Petrichevich Iorváth Lázártól. 3. Az európai polgárisodás haladásának története. (La France Littéraire után) Zsivora Györgytől. 4. A szép izleti rokonságok, Bridl Fidélto. 5. Az esztergomi érsekiség pénzmestere, Luczenbacher Jánostól. 6. A szent Ferencz rendű bosnyák szerzetesek, P. Gegő Elektól. 7. Sárospatak, Podhradezky Józseftől. 8. Homonnai Drueith Bálint naplója, Naményi Istvántól. 9. Az ékes szólas (Hume után) Kis Jánostól. 10. Lakodalmi szokások Veröcze vármegye felső vidékein, Hoblik Mártontól. 11. Utazás a quarneroi szigeteken, 1 könyvomattal, Császár Ferencztől. 12. Agnes és Beatrix, magyar hercegnők, Podhradezky Józseftől. 13. A spanyol költészet története, Fekete Somától. 14. Okleveles toldalék, 3 réznyomattal, Luczenbacher Jánostól és Kiss Ferencztől. — II. Literatúrari rész: Az időszi szejtó Belgiumban. 2. A francia literatúra, fr. bírálók által fölvilágítva. 3. Villemain. 4. A mai literatúra egysege, Edgar Quinetto. 5. Criticai szemle a külföldi literatúra külön ágain. 6. Bibliographia. 7. Tudom. közlések Portugáliából és Svécziából. 8. Magyar tud. társ. ülései. Melly alkalommal újra figyelmessé tetetik az olvasó közönség ezen az academi felvilágítása alatt szerkesztett tudományos és literatúrari folyóirat, mellyből minden hónap utólsó napján egy 6—7 ivny, tömönten nyomtatott füzet jelenik meg, réz- vagy kömetzettekkel, mint a szükség kívánja. Ara az egész évi folyamnak finom velin papíroson 5 ft, postán 6 ft. 36 kr. pğő (Nyomatik néhány duplavelin példány is, melly egy ezüst tallérral drágább.) Elölzetést Eggenberger J. és fia megbizott academ. könyvárosak, 's minden hiteltes hazai könyvkereskedő, Bécsben Beck, Gerold, Schaumburg, Mösle és Mayer; vögre minden es. kir. postahivatal fogadnak el a fenn kitétt áron. — Pesten, a kisgyűlésből, július 8. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

A m. tud. társ. f. e. jun. 17én tartott üléseben: I. Döhrentei G. r. t. bővebb jelentést adott a régi magy. nyelvemlékek gyűjteménye legújabb szaporodásairól. II. Zengedy István értekezése „a sokszorozás és négysegegemes egy új móljáról“ Vászahelyi Pál r. t. ajánlatára, 's Podhradezky József l. tag „Balmaz-újváros“ ezimű értekezése Jerney János r. t. véleményének következtében a Tudománytarba iktattatni rendeltetett. III. Egy szépliteratúrari munka nyomtatástól elmozdított. IV. A társaság gyűjteményei következő ajándékokkal szaporodtak: 1. a könyvtár: a) Keeskeméthy Csapó Dánieltől: 1) Mesék Hatvani István által. Debreczen, 1799. 2) Über die Buchmacherey von Immanuel Kant. Königsberg, 1798. 3) Hufeland az emberi élet hosszabbításának mesterségéről. Kolozsvár, 1798. 4) Anaeronei dalok Cs. Vitéz M. által. Bécs, 1803. 5) Akten und thatmässige Wiederlegung einiger der gröbsten Unwahrheiten etc. Deutschland, 1815. 6) Haller K. L. levele familiájához. Pest, 1821. 7) A magyar tudósokhoz, írta Bacsiányi János. Pest, 1821. 8) Ratio Jurisprudentiae hungaricae. Bécs, 1817. 9) Discussio opusculi cui nomen Ratio jurisprudentiae hung.

antore P. Szlemenca. Pozsony, 1817. 10) Antwort auf einen freundschaftlichen Brief von der h. Inquisition. Deutschland, 1814. — b) Taubner Károlytól: 1) A' lélekészme bübesész- történet- bírálati szempontból, írta dr. Taubner K. Pest, 1839. 2) Türkische und Ungarische Chonica zu finden in Nürnberg, 1663. — II. a' pénzgyűjteményt Sütő István 42 darab régi ezüstpénzzel nevelte, melyek között III. Bétától 18 db, 's 17 db frizáki pénz.

Pécs, jun. 29kén. Hazánkban a' jó, szép 's nemes iránti érzelem haladását a' gyarapoló hasznos intézetek majd egyes, majd közös erő általi létrehozása naponkint tanúsítja. Ez előhaladásban Pécs város is részvevőleg, rövid idő alatt keblében több hasznú intézet létesülését tapasztalhatta; így keletkezett a' hálás pécsiek szívében halhatatlan néhai B. S z e p e s y Ignác nagylelkűségéből több iskolamestert képező-intézet, köz szótány, 's a' nagy Klimo által szerzett könyvtárban olvasótár, hol mindenki 13 bel 's külföldi hírlapot és folyóiratot olvashata, mijelenleg S c i t o v s z k y János főpásztor bőkezűségétől biztosabban alapítva, 20 hírlap 's havilírat olvashatására bárkinek is tárva áll; illy halálörömet gerjesztő minden baranyai kebelben S i s k o v i c s József udv. tanácsnok 's Zemplény megye főispáni helytartójának ama jeles hazafiúi áldozata is, melyet ő 1838 mint akkor még tek. Baranya megye felejt-hetetlen első alispánja 's az 1838/39 eszt. országgyűlésen követje, több ezer forintba menő követi díjának elengedtével, Pécsen Baranya megye részéről fölláttató rabmunkáltató 's az elagott megyei tisztviselők részire létesítendő nyugpénzintézetek alapítására tett; így jöttek létre Pécs város tanácsa 's polgársága hazafisága által leánynevelő, nemzeti, hang-gászati 's rajzoló-, a' kiváltságos kereskedők társulata által pedig számos tanítványaik hasznára kereskedési iskolák, tetemes költségű alapítvány-nyal; Pécsváros szószólója P i a c s e k József ur előgondoskodásának köszönhető, hogy az emberiség javára a' kies fekvésű T e t y e romjainál vízgyógy-intézet épül, Koholtzer János buzgalmának ellenben, hogy kisdedová-intézet legyen; idősb O b a d i c h József polg. kereskedőnek végre, hogy a' kisdéd leányok, kik probatétekkor női munkák készítésében 's egyéb szükséges ismeretek szerzésében magokat kitüntetik, becses ajándékokkal jutalmaztatnak meg; ekkép létesültek továbbá a' pompás, jól rendezett, 's 23 havi- és hírlapot járató nemzeti 's polgári casinók is. Hasonlag a' már három év óta főnálló polgári casino is szellemi irányának tagasb hatáskört nyitandó, 1838ban egy selyemtenyésző rész-vényes társaságot alakított; 1839ben pedig, a' 14,000 népességű Pécs városban eddig hiányzó, rendezett színháznak tulajdon házi telkén (a' pesti nemzetinek mintájára kisebb alakban), köz téren a' város kellő köz-zepén, részvényeken leendő föllállítására fölszólította a' minden hasznosnak előmozdítására fogékony pécsieket; miután Scitovszky János főpásztor, gr. Zichy János kamrás 's magy. kinstári tanácsnok, b. Hillebrandt született gr. Peja c s e v i c s Mária özvegy asszonyság, gr. Peja c s e v i c s Zsigmond, S a u s k a 's N u n k o v i c s családok példáját követve, a' körüljáratott aláírási-íven rögtön számos aláíró buzga előmozdítani e' megpendített intézet létrehozását; Pécs város tanácsa ellenben, a' rész-vényesek folyamódását, mellyben a' színház-építési költségek fődőzése 's a' részvények elorsozás általi beváltása után fönmaradandó néhai osztalékok a' város éjjeli kivilágítására 's egyéb közhasznú czélokra fordításra tökéletesen átengedni 's ennek minélelőbbi eszközésére a' casino jövedelmeit közösíteni 's tartalék-pénztár-képzésre 40% et leróni ajánlott a' tervekkel 's költségjegyzékekkel felsőbb helyre fölterjesztvén; a' nm. m. k. helytartótanács utján 13026 számra f. v. érkezett intézvényénnél fogva, közbejárulása által a' felsőbb helyi engedelmet kieszközölte le-gyen; időközileg pedig az egyesület alapszabályai kidolgozva 's ügyei-nek intézésire az igazgató választmány megválasztva lön; az alakítónak megáldatására 's ünnepélyes letételére f. e. jun. 18ka délutáni 5ik órája határozott meg; melly időben egyesületi jegyző Nagy Imre h. ügyvéd által nemzeti nyelven alkalmi beszéd tartatván 's az alapköbe tett magyar, diák 's német iratok felolvasatván, az itteni bányászhangászok-nak nemzeti hangművei eljátszása 's az összesereglett néptömeg örömrivalgása közt az alapkövet, díszes vendégkoszorú jelenlétében, K r e m A l o i z belvárosi plebános és címzetes prépost megáldván, P i r g e r Mihály váro-si bíró ünnepélyesen letette, mit este vig lakoma fejezt, hol az ural-kodó háznak, 's Nádor főhg ő főnségének, a' Magyarhon boldogságát elő-mozdító becses és hoszantartó életéért; több nagyérdemű 's föpolczu sze-mély 's a' színház alapítói egészségeért ürültek áldomás poharak. Virul-jon is több századig ez intézet, 's ne lankadjon a' pécsieknek minden jót előmozdítani törekvő ns indulatja, hogy egy gazdasági intézettel és szin-te a' kereskedői társulat által indítványzott, de még eddig nem sikerül-hetett takarékpénztárral is dicsekhesseken. A' színházi alapköbe lett magyar irat illy tartalmú: „Midőn Ferdinand király honunkat, J ó - z s e f nádor a' Magyarot, Scitovszky főpásztor Megyénket, S o m - s i c h főispán Baranyát, 's P i r g e r Mihály bíró Pécs városát kormá-nyokkal boldogíták: akkor

EGY NEGYED SZÁZADIG VIRITÓ VÖDVES BÜKE OLÁJ-ÁGA SZÜLTE THALIA OLTÁRÁNAK ELSŐ KÖVÉT EGYESÜLVÉ
sz. k. Pécs városának polgárai tették le itt sz. iván hava 18kán.“ Az igazgató választottság. Igazgatók: gyulai G á a l Ferdi-nánd tábla- és főbíró; P a j n á d y Józ. Pécs városi tan.; id. P i a c s e k Józ. szószóló; T a i t l Ferenc polgar. Épületre ügyelő: N i e s z - n e r Antal. Jegyző: N a g y Imre ügyvéd. Pénztárnok: ifj. O b a - d i c h, polg. kereskedő. Választottsági tagok: B l a u h o r n M i - h á l y polg. keresk.; H o r v á t h János urod. igazg. ügyv. 's t b l b i r ó; J e - s z e n s z k y Ján. fő- 's t b l b i r ó; K ó c z i á n József mérnök; N u n k o v i c s Ignác t b l b.; Nagy József ügyvéd 's t b l b i r ó; P a t k o v i c s Ferdinánd vár. tanácsos; gr. P e j a c s e v i c h Zsigmond; P i n t e r o v i t s Antal t b l b.; P l i c h t a Ferenc polg. keresk.; S p i e s z János, vár. tan. és táblabíró;

Taitl János, polg. keresk.; Veinhardt János polgar; V e s z i t e Imre vár. tan.; Z s o l n a y Miklós polg. keresk.

KÜLÖNFÉLE: Ürményi Ferencz, és kir. val. belső 's titkos tan., mint legf. kinevezett kir. biztos Dráva folyam szabályozására, jun. 15én Varasdra érkezvén, a' városi határoknál tanácsagokból álló küldöttség által fogadtaték, melly a' városba vezeté őt, hol Varasd, Körös és Zala megye küldöttségi tisztelek meg őt üdvöző látogatásokkal. Minélelőbb nyerhető siker végett másnap azonnal megkezdek a' tanácskozásokat; mellyek 3 napig tartottak regg. 6 órától 2ig, délután pedig 5 órától 8ig. 18kan az egész választmány, kísérve a' 4 küldöttségtől, pompásan díszesített hajón, egész Eszékig evezé vízmentiben. — A' Nagyszombatban, mult évi augusztusban, ujonnan összeállott egyházi hangszegyesület f. e. május 12kén zene-mulatságot tartá zeneiskola-tökélyesbítésre, melly 650 forintot hozott be. — Jourdeuil pozsonyi sebész és szülész kertjében (a' gabnapiaczon) mintegy 30—40 éves almafa találkozik, mellynek törzsökéből, a' földtől 1/2 rőfnyire, két alma nőtt ki, nem agról, hanem egyenesen faderékből, e' rendkívüli ritkaság megtekintést 's bővebb fejtegetést érdemel. A' tulajdonos eddig még nem tapasztalt hasonló esetet az említett fán. — Épen az idén júniusban forgott le 60 év azóta, hogy a' fens. ausztriai ház győzelmes hadai által, a' török igából kiszabadított bánági megyék a' magyar honhoz visszakapcsolattak. E' néptelen tá-jak gyarmatosítására kegyelmes bőkezűséggel nyujta segélyeit a' kor-mány, 's nemzet- és vallaskülönség nélkül edesgete településre földmi-velőket, kereskedőket 's mesterembereket. A' közbátorság, cz. Iszerü intéz-kedések által, biztosítva lön, a' parlagon hevert földek mű. elő kezékre találtak, a' mocsárok kiszáritvánk, a' kereskedés élénkségbe hozva, úgy, hogy e' rövid korszak alatt, a' hamvaikból kikelt bánági megyék, a' Magyarhon bármely megyéivel versenyezhetnek. De nagy mértékben érezhető hiány maradt még fen: t. i. a' nevelési intézetek fogyatkozása. A' roppant terjedelmű bánági megyékben ugyanis, csak Temesvárott és Lugoson léteznek kir. gymnasiumok, jelesen pedig a' protestansok mindeddig az elemi iskolákon kívül, egyetlenegy tanodával sem bírtak. N. Beeskerek m. város egyesült ág. 's helv. hitvallásu gyülekezetének jutott azon szerenese, hogy saját hitsorsosított, 's minden hitü és ajku pártfo-gótul segítettve, keblében „protestans nemz. grammatikai iskolát“ nyit-hat ki f. e. oct. Ijén, mellyben, míg kedvezőbb körülmények tagasb kite-rjedést engednek, két oktató vezérlete alatt, a' syntaxis befoglaltával, a' grammatikai négy osztálybeli tanulmányok fognak taníttatni. 'S miután az érintett iskola, kül- és belállapotjára nevezé már elrendezteték, 's oktatók is hivatának: forró köszönetet mond az iskolai előjáróság magasbecsü pártfogóinak 's azon szüléknek, kik gyermekeiket taníttatni ohajjták, szives meghívással ajánlja iskoláját. Annál szebb jelenet ez Torontálban, mert a' nagybeeskereki protestans iskola, nemesak tetemes hiányt indult kipó-tolni, hanem követésre méltó példát 's ösztönt is adand; 's midőn az isko-lai alapszabályok szerint a' diák és német nyelvek egész terjedelemben taníttatnak, de oktatósi vezérnyelv a' nemzeti magyar leendő; így a' honi nyelv-gyarapításnak is újabb mód nyílik e' hazafi buzgalmu megyében. — A' repezaratásnak vége. A' termést általában középszzerűn alulnak mondhatni. Mind a' téli fagy, mind a' majusi özön-esőzés, kártékonyan dúlt vetésünk-ben, különösen a' repezében. Kereskedők jelentkeznek ugyan már repez-évasárlásra, 's kisebb mennyiségben törtétek is eladások, köbble 10—11 v. fttal; de a' nagyobb termesztők, repezójeket még áruba nem bo-csátották, 's a' silány aratást 5—6 p. ft árral ohajjtának pótolni. Két hé-tig tartott rekkenő hevü légünket, június utóján, jótékony záporok hűtek; most azonban ismét magas fokra szökkent a' meleg, melly a' buzát hír-telen sarló alá érlelé; jun. vége felé szélre vágta az árpát, 's most élén-kül foly a' buzataras, mellynek termése középszzerű. — Jun. 16kán bor-zasztó gonosztett híre rázta meg lelünk: Frányova m. városban Gya-kovácsky Euthim, frányovai öhitü agglelkész, vénkora miatt hivatala ter-heit fájára általruházván, elvonult magányban élt, 's csupán egy lyány-cselédet tartott házában. Jun. első napjaiban fekvő vagyonát elárosítá, 's őszinte egykedvűséggel beszélé a' vele találkoztaknak, hogy eladott javai-ért pénzt vett be. Ingerül szolgált ez a' gonoszoknak a' pénz-elorzásra. Júnus 16ka estéjén a' lelkesz házában megjelentek a' czinkosok, a' kony-hából fűtött sárkemenczét betörték 's a' szobába tolatodván, torkon fogák a' zőreje fölkeltőreget 's megfjták. Nyomozások tétettek a' büntettesék kitapogatására; de eddig csak az sült ki: hogy a' lányceseléd hűtlennül el-árulta urát, 's a' czinkosokkal egyetértett. A' befogottak azonban ko-nokul tagadnak mindent. — A' szegedi környékűl pedig ezt írjak: Mí az időjárást illeti, május utójá óta egész jun. 29éig nemesak semmi eső nem áztatá földünket, sőt a' magas fokra emelkedett hőség azt annyira kiszáritá, hogy ujnji szélességű repedéseket láthatni majd mindenfelé; őszii vetésünk, mennyire a' tartós esőzés meg nem rongálta, már szinte egészen érezt; bő termést azonban, bár igen szépen mutatkozik a' szem-nek, még sem reménylhetünk, mert a' mag a' rendkívüli hőség után szo-rult, a' tavaszi pedig még ritkább helyen felel meg az ápolit reménynek; tengerink és csöves veteményünk, ha kevés nap mulva esőt nem nyerend, egészen elsül; a' dohány, természetünk egyik főága, mellynek palántája egyedül az esőzések után kezdett emelkedni 's így csak a' nagy melegekben ültethetettki, szinte kiséüléshez közleg; szőlőink igen gazdagon mutatko-ztak, de a' rendkívüli meleg, és a' ködök, virágjában érven, felelte meg-ritkították a' fürtök szemeit; szénánk elég 's igen jó minőségű. Illy ve-széles időjárásban is, istennek hála! az egészségi állapot jó, semmi járvány nem uralkodik, a' marhadög nem emeszt, egyedül a' libák és kacsákban hallhatni itt ott dögrül. Jun. 29kén a' földet mintegy ujnóra megázattá esőnk volt, azóta érezhetőleg meghűsült a' lég, naponként fel-legeket látunk tornyosolni a' lathatáron, mindíg esőt reménylünk, de ex

hem létesült; már ujjlag melegebb kezd lenni. Tiszánk jó formán apad, halunk elég van. A föld árja, mely pinczénkben, sőt néhol a szőlőutakon is felfakadt, visszavonul. — Jul. Skán a pesti kereskedő csarnokban következő volt a gyapjúár-jegyzék: egyenyiretű legfinomabb 135 — 160 p. ft., finom 95 — 120 f., középfinom 68 — 90 f., közönséges 50 — 65 f., kétnyiretű losonczi, kassai és miskolczi 64 — 72 ft., tiszai középfinom 50 — 62 ft., bácsi és szegeci 40 — 47 ft., bőrrül nyirt 55 — 110 ft., báránygyapju 60 — 90 ft. usztatott fürtös gyapju 26 — 28 forint. — A Georgikon (alapítá Festetics György gr. 1796ban) jelen állapotját következőleg írja le egy keszthelyi levelező: „Az elméleti gazdaságot gyakorlatival párosítva tanító Georgikonban jelenleg következő tudományokban ad oktatást négy tanító: mezői gazdaság, jóságkormányzás, műtudomány és gazdasági számolásban. A jóságkormányzás magyar, a többi tudományt pedig diák nyelven tanítja, a gazdasági, építési és mezői földmérését s baromvoslást szinte diák nyelven, füvészetet s kerteszet minden ágát magyarul, hazai magányjogot s urbért diák nyelven. Az oktatás kéziratból történik ugyan, de kidolgozásánál kitűnő írók munkái használtak. Festetics László gr. nagy könyvtára, mely különösen gazdagul van ellátva természettudományi, matematikai, gazdasági, történeti s jogtudományi munkákkal magyar, francia, angol, olasz és német nyelven, szabad használatára van megnyitva minden tanítónak. A Georgikon példánygazdasága üzésire 120 holdnyi tér szolgál, nagyobb területben pedig még nagyobb földdarab, s így összesen minden gazdasági ágnak (összesen 8 van) egyenkint 75 hold jut szabad használatul. A Georgikonban évenként 25 — 45 növendék nyer tökéletes kiképzetést gyakorlati gazdaságüzésre. Az urodalmi gyakoronokok tanulásideje, kiket segélydíjjal gyámolt a gróf, két évig tart, mely idő multa után azonnal tettelei alkalmazást nyernek. Vidékiek szabadon választhatnak a tudományok közt. A növendékek hetenkint és havonként adnak próbatételt tanulmányukból az oktatók előtt; magukviseleterül s az előhaladásról hetenkint jegyzéket nyújtnak be az előjáráságnak a tanítóknak. A félévi próbatétek nyilvánosak. A Georgikon kapcsolatban áll az urodalmi tisztviselőkkel s a gazdasági gyakorlatok a tisztartó felügyelése alatt történnek. Ser- és pályinkafőzésben is tettelei gyakorlatot nyernek a növendékek. Baromnevelést szinte nem csupán elméletileg, hanem gyakorlatilag is tanítanak ez intézetben. Alkalmul szolgál erre a ménés, melyből 250 — 300 ló a Balaton partján legel; talaltatik pedig ezek közt 62 — 80 válogatott nyerges és kocsiló a grófi udvar számára, jól betanítva, míg a többi az összes 16 urodalomra van fősztva; továbbá e czélra 260 darabbul álló ökörgulya, számos schweizi tehén és juhászat is a Georgikonban, s még különösen sok jeles hágókos Lichnowszky, Geiszler, és Eszterházy-fajból. A gyakoronokok juhhiuló oltásban is kapnak tanítást. Adler. — A n. győri ág. hitvall. evang. iskolában a legközelebb mult június utolsó hetében tartattak a szokott félévi nyilvános próbatéteket. Mindaz, ki hazai növendékünk istenfélő neveltetését s nemzeti kimiveltetését szívből ohajtja, örömtől volt lelkesülve azokban, mint tanuja egyfelől azon jó sikerenek, mellyel e jeles oktató intézet ismét egy lefolyt évben a legüdvösb ismeretek terjesztésében munkás volt; másfelől különösen szerelölje ama Trencsényi, Nyitra, Pozsony, Mosony, Soprony, Vas, Tolna, Bács, Fehér, Komárom és több megyéből jött tót és német ajkú tanulók szembevívó mennyiségének, kik közül sok valóban meglepő bizonyosságát adja a magyar nyelv felfogtatában egy év alatt nyert előmentének. S nem csekély szolgálatot véltünk evang. szülőknak az által tenni, kik gyermekeiket a Magyarországon mindig szükségesebbé váló nyelvre meg akarják taníttatni, ha őket ezenem a győri iskolára figyelmeztetjük. Nem emlitvén több elsőseget, mellyel Győr e tekintetben sok más város felett bir, bizonyonnyal nem megvető nyereség az, hogy a tudományos pályára szánt ifjúság itt csinos magyar nyelvet tanulhat, a nélkül, hogy kénytelenítettnek iskolai előlépésiben visszamaradni. Itt végezheti a szintaxis uty, mint akárhol s jobban seholsen:

A m e r i k a

(A szeminelokkal ismét háború ütend ki.) Great-Western gőzös Ujjörkből Bristolba 13 nap alatt tevé meg az utat, 114 utast hozván magával és ujjorki jun. 13aig terjedő lapokat; szerintük egy britt hadihajó 2 rabszolgahajót éjszakamerikai lobogókkal fogott el s Ujjörkba hozta; hogy hazai törvények szerint itéltessenek el. A floridai hírek ismét nyugtalanító; az indiánok ugyanis felbonták a szerződést, mellyet alig néhány hét előtt kötének, Ostein nevű urat meggyilkolták s családja több tagját megsebesíték. E tett hihetőleg új kitérését szüli a most végzett háborúnak. A canadai határokról jun. 10eig terjedő hírek sokkal kedvezőbbek; Arthur, felsőcanadai kormányzó, hírnököt küldé levéllel a washingtoni kormányhoz, mellyben megnyugtatól ag nyilatkozik a canadaiak által elfoglalt éjszakamerikai hajóru, mellyet Brockvillebe vittek. Arthur, a dolog-megvizsgálás végett, személyesen Brockvillebe utazott.

S p a n y o l o r s z á g.

(Kivonatok carlosi hivatalos levelekből.) A Gaceta jun. 26iki száma kivonatokat közöl a V e r a mellett június 3dikán elfogott carlosi levelekből. Minden levél Lalande marquishoz volt utasítva Bayonneba, ki tovább küldésre volt megbizva. A levelek közt több német nyelvű is tállatnak. Az első Ramirez de la Piscinától Halvis de Pienne grófhöz van intézve Darmstadtba, ki 22 ezer puskát ígért a carlosiaknak. Ugyanazon Ramirez de. José Alvarez de Toledohoz Durangoból következő iratot intézte: „A király nem kéli, mikép nmeltóságod minden, hatalmában álló eszközt használni fog, noha oly csekély sikerreményel kecsgethetjük magunkat, s ha nmeltóságod meghallgattat tudna eszközölni kölcsönajánlatának, azt mindenek fölött kedvesen fogadná a király, s ügyének nagyobb szolgálatot soha nem tehetne Ön.“ A pénzügyminister, d. Juan

José Marco del Port pedig főbbi közt így nyilatkozik egy leveleében: „Mí itt igen rosszunk az éjszaki hatalmak magukviselését, mivel hanyagol fogadák íteni fordulatunkat, s vigasztalhatatlan vagyok; mert senkit nem talállok, ki bárcsak hallani akarna is pénzadásról, holott erre elkerülhetlen szükségünk van, ha jó kedvében ohajtjuk megtártani a katonas go. Maroto tábornok meghasonlott Negrivel.“ E néhány sorbul világosan kitűnik; milly rossz állapotban van jelenleg a trónkövetelő. Egyetlen bátor csapás Espartero részről egészen tönkre tehetné őt.

A n g l i a.

(Az angol lapok ávatkozást ajánlanak a keleti ügyre nézvé. Udvari hírek.) A Globe, Palmerstonl. lapja, s vele valamennyi angol lap a keleti ügyekre ávatkozás mellett nyilatkoznak. Az előbbi így okosodik e tárgyról: „Francia lapok kiütendését hírlík a háborúnak keleten. Nem kételkedünk, miszerint Anglia, Franciaország és Ausztia, e három nagy hatalom, mellynek kitűnőenl érdekeiben fekszik a török függetlenség biztosítása, valamint eltávolítása is egyes arányos segélynek, mi a török kormányt harcfolytásra buzdítná, holott ennek n szemelölbbi elfojtatását számos érdekből kívánja egész Európát, — a háboru megszüntetését együtt munkálva, eszközölni. Biztosan hisszük, hogy leggyorsabb eszközök fognak e czélra használatul; mért Russzia mindén pillanatban kész saját javára használni védence szükségét vagy gyöngeségét. Reményljk, hogy meghasonlás vagy véleménykülönbség nem fogják hatalmába jatszani az ohajtott zsákmányt. — Bentinckl. helyét Oswald foglalá el a parlamentben, mint Glasgowl. képviselője. Tory jelölt nem lépe föl ellenében, hanem a chartisták közül Feargus O'Connor mutatkozék, s kézeneléskor csakugyan részre mondá hajlani a többséget a sherif; O'Connor mindazáltal önként lemondott a szótávitásról, s így Oswald maradt a győzelem. — Aston Arthur eddigi követési titoknokot Parisban madridi mehatalmazott miniszterre s rendkívüli követte nevezé a királyné, ki ez utóbbi időben két igen furcsa ajándékot kapott. A somerseti bérlők t. i. egy tíz mázsányi sajtot küldöttek ö fölséginek, egy Sleaford közelében lakó öreg asszony pedig álmódá, hogy kedvencz macskája három kis macskát fiadand Viktória királyné koronázásnapján. Az állom teljesült s az öreg anyó képzelgése az egyik macska fején világosan koronajelét gondolt látni. Ez állatoeskat tehát azonnal szépen kosárba helyze; s a királynéhoz küldé illy fölirattal: „A királynénak Lannunban (Londonban); vagy másutt. Igen kell rá vigyazni. A jó asszony sokáig nem hallhata semmit ajándéka sorsáról; de ki képes lelni örömteljes meglepetését, midén néhány nap előtt levél érkezek királyi pöséttel hazikójába. Viktóriától jött az, s azon fontos hírt foglalá magában, hogy a kis állat szerencsésen megjött s a cziczából már derek macska vált. A levél valóságga tanúsításul két öt fontos bankjegy volt hozzá csatolva. —

(A miniszterseg fölfüggeszti Canada egyesítése iránti törvényjavaslatát. Ministeri tanács a keleti ügyről.) London, jun. 2Sikán a mai alsóházi ülésben azon emberek névjegyzékét kíváná előterjesztetni Hume, kik az ország külön részeiben még börtönbüntetést szenvednek adósság miatt, hogy a ház alapos ítéletet hozhasson az adóssági börtönzés fokonkinti megszüntetése iránti törvényjavaslat sükeréről. A kormány nem ellenzé kívánatát, s ezután következőleg hozá szóba a két Canada ügyet Peel: „Mí történik a Canada-törvényjavaslat másodszeri fölolvastatásával? Komolyan szándéka e a kormánynak kivíni jelerített rendszabályt?“ Russell: „Tegnap érkeztek hivatalos sürgönyök Canadból, mellyek tartalmánál fogva e kérdés további vitása sajnós következményeket szülhetne.“ (Felső-Canadában t. i. komoly izgatás támadott a kormány egyesítési terve miatt, elannyira, hogy az amerikai lapok telvék zajos négygyülések leírásával.) Peel: „Ezt nem tudám; de mindén esetre igen szükséges a házra nézvé annak tudása: mi szándékkal van a kormány tulajdonképen a két Canada iránt?“ Russell: „Az érkezett hivatalos sürgönyök következtében; véleményem szerint, tanácsos leend a nyomtatott törvényjavaslatot előbb Canadába küldeni az ottani hatóságokhoz, azon meghagyással, hogy helyszinen adatokat gyűjtsenek a kormány további lépésel vezérletére. A canadai ügyek mostani helyzetét leginkább Durham gr. visszaléptének kell tulajdonítani.“ Ingestrie l: „Értésült e a kormány a britt lobogó újabb sérelmérül a mexicói tengerölben?“ (E kérdés következő eseményre vonatkozik: egy mexicói férfi Vestal angol hadihajóra menekvék, honnan erőszakkal vívé el őt a francia vezérhajó dereglyéje. Az angol hajón paracsnokló kadét élénkül ellenzé hazai lobogója illy megsértetését; de Douglas hajóvezér nem helyeslé ellenszegültét.) Wood (tengerészeti titoknok): „Illy nagy fontosságú kérdésre csak úgy válaszolhatok, ha rendes indítványképtéteik.“ Ingestrie: „Jövő hétön illón újítandom meg kérdésemet.“ — E napokban hírnök indult innen Parisba; a francia kormány fölvilágítására a keleti ügy néhány pontja iránt. Bármi nagy egyetértés uralkodik is darab idő óta kormányunk és a francia udvar között; a keleti ügyekre nézvé mégis mindenkor némí visszavonás mutatkozott. Miután már most legroszabbat várhatni Mehemed Ali és a porta fenyegető állásától, szükségesnek tartá a parisi kormány komoly nyilatkozásra szólítani föl a miénket. Eziránt tartott ministeri tanácsban határozattá lón minden tekintetben együttmunkálkodni Franciaországgal kelet lécsöndesítésére. Az angol és francia hajóhadak tehát egyesülni fognak a földközi tengeren. —

(A jamaicai törvényjavaslat a felsőházban megbukik. Chartista mozgalmak.) Jul. 2ikán a felsőházi ülésben Lyndhurst és Brougham heves ellenzése következtében a jamaicai törvényjavaslat Isó cikké megbukott, még pedig 149 szóval 80 ellen, noha igen hevesül küzde Melbourne a ministeri indítvány mellett. — Birminghamban folyvást rendes gyülekeket tartanak a chartisták, minden este Nelson emlékszobrát mellett. Néhány nap előtt a mayor és aldermanek gátolni akartak egy illy gyüleket; de

a' chartisták hordóra emelek a' hatósági előköt, hol kénytelen volt nekik a' városházi termet átengedni jöendő gyűléstárasra. —

(A' királyné koronázási évnapja. Russell részletes nyilatkozata Canadáról.) Jun. 28-án üllék Londonban ünnepek 's lakomákkal Viktória királyné koronázási első évnapját. A' tory sajtó szokás szerint kevesli a' nép ez alkalomkor mutatott lelkesültét 's Melbourne lordot szabdalja, egyedül neki tulajdonítván a' királyné népszerűsége csökkentet. — Russell nyilatkozata, a' canadai törvényjavaslat ügyében részletesül így hangzék: „Azon törvényjavaslat vitatását folytatni fogjuk, mely az említett gyarmatok jöendő kormányzatát tárgyazza, 's iparkodni, hogy még ez ülés folytában törvényre emelhezzük azt; de a' másik törvényjavaslat, mely a' két Canada egyesítését véve czélba, nem fog ez ülésben többé vitatás alá kerülni. (Halljuk!) Említém bizonyos idő előtt, mikép a' felső-canadai parlament határozottan minden egyesítési terv ellen nyilatkozék. Épen most érkezett hivatalos sürgönyök igen fontos eseményeket foglalnak magukban, mellyek következtiben nem tartom tanácsosnak e' házban olly vitát megújítani, melly némi szerencsétlenséget szülhetne Canadában.“ (Tetszés az ellenzési padokrul.) Peel: „Épen ez azon ok, mellyből én az elősködő vitatást roszalám (kaczaj és tetszés), noha nem olvasám a' kérdéses sürgönyöket. Mivel már most a' két Canada egyesítésre czélzó törvényjavaslat vitatását nem folytathatjuk, alkalmassint tudunkra adandja valamely közelebb napon a' ns lord, mi leend tulajdonképp sorsa jöendőre e' törvényjavaslatnak? — Russell: „Legczélszerűbb lesz mindjárt most válaszolnom e' kérdésre. A' Canada kormányzatát érdeklő törvényjavaslat, mint már mondám, bevégzendü ez ülés folytában pályáját. A' két tartomány egyesítését tárgyazó tervemről nem mondék le, 's nemcsak Alsó-Canadában, hanem a' felső tartományban is kedvezőleg nyilatkoztek eleinte némelly előbbkelő 's nagy befolyású férfiak e' terv iránt. Azóta mindazáltal számos vitára szolgált az alkalmul a' felső tartományban, 's a' tulnyomó nézet oda nyilatkozék, hogy az anyaországi parlament ne haladjon ez ügyben tovább a' benzülöttek kihallgattatása előtt ellenkező vagy helyeslő véleményük miatt. Ennek következtiben azt határozza a' kormány, hogy ez egész törvényjavaslatot Canadába küldendi, általános együttmunkálás-eszközlésül olly tervre nézve, melly véleményünk szerint mind a' két tartományra üdvös hatása leend. A' közelebbi parlamentülés elején czelszerű tervreményel a' kormány e' ház elibe terjeszthetni.“ — „Vestal“ hajó bátor parancsnoka, Carter kapitány, olly férfiasan szólt a' francia hajóvezérrel, hogy ez tüstint visszaadja az erőszakkal elvett mexicaít. — Pozzo di Borgo gr., londoni orosz követ, lemond ez állomásáról. Tisztét ideiglen Kisselef követi tanácsos teljesíti. — Westminster marq. kérelmet nyujta be a' felsőháznak titkos szavazásért. —

Franciaország.

(Követkamrai viták a' keleti ügyről.) Jul. Isején Soult tábornok történeti adatokkal nyitá meg a' követkamrai ülést a' porta viszonyiról az európai hatalmakhoz, 's mindenek fölött az ellenségeskedés megszüntetését tartá szükségesnek, mi czélből már parancsot is kapott az angol és francia tengeri hadosztály egyértelműleg munkálásra. Valmy hg szemére lobbantá a' kormánynak, hogy a' keleti ügyekről készületlenül engedé magát meglepetni. Szerinte a' böcsület Mehemed Ali megbüntetését kívánja; Franciaország érdeke pedig ótalmoztatását sürgeti, 's mindeddig semmit nem tón Franciaország böcsülete vagy érdekei föntartására. Russzia ellenben úgy áll Konstantinápoly kapui előtt, mint halotti ágy melletti, leskelődve, mikép használhasson legjobban minden czelszerű körülményt. „Példával bizonyítom állításimat, szóla folytatolag Valmy, néhány nappal a' navarini csata után utasítást vívék Rigny hajóvezérnek a' francia követtől (Valmy követségi titoknok volt akkor Konstantinápolyban), melly szerint csupán ijesztenie kellett volna az egyiptusiakat. A' hajóvezér boszusan veté félre a' sürgönyt, mondván: „A' diplomaták, kiknek csupán toll van kezükben, minden veszély nélkül vének fenyegetőzhetni; de mi, midön égő kanócokkal állunk az ályuk mellett, nem állhatunk jót, hogy nem gyuland e meg a' löpor.“ (Mozgalom.) Nyolcz nap mulva véghez is ment a' navarini csata, még pedig azért, mivel Clarence hg sajátkezűleg irá a' szövetségesek békes rendszabályára e' szókat: „Kedves Eduardom (Codrington), ugyan lődözze Ön mind halomra azon gazfiakat.“ (Kaczaj.) Mi Navarin és Kopenhága alatt történt, ismét megújulhat, főleg, miután tudjuk, hogy nincs angol matröz az egész angol birodalomban, ki ellenállhatlan vágyat ne érezne magában minden emelkedő idegen hadierő megsemmítésére. (Kaczaj.) Vigyazzanak Önök, hogy háborut ne idézzenek létre, midön békeszerzésen munkálkodnak. Russzia hajóink előtt foglalandja el Konstantinápolyt, 's ugyanmit tesznek Önök? Anglia Egyiptus felé terjeszgeti karjait, Ausztria pedig Dunáját szabadítottá föl, csupán Önök maradnak üres kézzel, mert senki számára nem tudtak gondoskodni.“ E' beszédet hosszas izgás követé. Carné Egyiptus ótalmoztatását ajánlá, Lamartine pedig a' Rajna-határ megújítatásá hozá indítványba illő kárpótlásul azért, mit Franciaország keleten veszthetne. Villemain, nyilvános oktatási miniszter örvende ugyan, hogy valaki végre meg meré pöndíteni Törökország eldaraboltságát; de a' végrehajtás iránt igen tartózkodva nyilatkozék, 's többi közt ezeket mondá: „Tudja e a' szónok (Lamartine), milly kemény szokott minden nemzet életereje lenni? Milly nehéz a' legyőzött nemzetet is elűzni hazája földjéről? Volt e a' szónok Varnában, vagy Sumla előtt? Emlékezik e, milly hosszasan időztek a' hatalmas Russzia roppant sergei Varna és Sumla alatt? Tudja e, milly hősileg védelmezé magát a' maroknyi török nép? Nagy hatalom van ott még rejtve. Azon napon, mellyen a' törököket ha-

zajokból elakarnák üzni, azon órában, midön atyjai sírhalmái és mecseteik ellen romboló kezeket emelnének Önök, alkalmassint hatalmas nemzetre fogának találni, mellyet nem lehetne kiírtani.“ (Nagy tetszés.) Jelszavul a' hajóhadnak ezt kíváná kitűzetni a' miniszter-szónok: „Lépi föl tetteleg, ha szükség kívánja!“ Egyébiránt Villemain szintazon nézeteket tünteté ki, hogy egyedül a' rajnai határok visszanyeréseért engedhetné csak meg Franciaország a' török birodalom eldaraboltságát. Laborde azon véleménynt ótalmozá, hogy a' kormánynak a' keleti ügyre nézve korlátlan hitelt kell adni, mert azon esetre, ha valamely idegen hatalom saját zászlóját törekednék a' félhold helyébe tűzni, akkor Franciaország háromszínü lobogója sem lehet távol. Tocqueville oda nyilatkozék, miszerint Franciaország, miután a' hunkiar-is-kelesü szerződést keletkeztek ellenzé, most is szóval és tettel határozottan ellene köteles nyilatkozni. Ifjabb Lascases vastag papirtekercset húzott ki zsebéből, mondván, hogy értekezést kíván fölolvadni a' kelet általános helyzetéről 's viszonyiról. A' kamra rendkívül megijedvén e' fenyegetéstül, leirhatlanul zajgani kezdé, mire Las-Cases szives volt ismét zsebébe rejteni rémítő értekezését, azon szomorító ígérettel, mikép adandó alkalommal ismét előhuzandja azt. Guizot nem gondolá Törökországot olly gyöngének, mikép azt némmelylek a' közönséggel elhitetni szeretnék, de minden tekintetben ellenzé Lamartine terjeszkedési terveit Rajna felé. Odilon-Barrot is igen veszélesnek tartá Európára nézve Törökország eldaraboltságát. Jul. 3-án végre szavazást kívánt a' kamra és 287 szóval 26 ellen megajánlá a' kívánt 10 milliónyi hitelt a' miniszerségnek Franciaország érdekei 's böcsülete ótalmozására keleten. —

Törökország.

A' szultán halálát a' portai miniszerség következő irat által tudatá az idegen hatalmak követségeivel: „Ma hétfőn (jul. Ijén) reggel felé az isten örök rendelete szerint Mahmud kán szultán, az ozmánok császára, elhagyá e' földi létet, 's koronaörököse, a' fenséges, méltóságos, hatalmas Abdul Medzsid kán szultán az elődöktül örökölt trónra szerencsésen föllépett és a' császárság ősi szokása 's módja szerint az összegyült főméltóságok, főpapság, a' csapatok főparancsnoki, miniszerség és stathivatalok hódulatit kegyesen elfogadá.“ — Két nappal a' szultán halála előtt, jun. 29-én, Hafiz és a' kapudán basához parancsot intéztek, miszerint azon helyen, hol e' parancs érendi őket, azonnal álljanak meg csapatikkal 's hajósergikkal. — A' szultán halála következtiben a' legmélyebb esend uralkodik a' fővárosban, noha az elmék mélyen megilletődvék. Főleg élénkül érzik az elhunyt uralkodó vesztességét a' török tartományokban lakó keresztények, kik soha nem felejtendik el azon ótalmat, mellyet minden alkalommal kütüntetete irántok 's azon türelmet, mellyel velök bánat 's halálokra a' szultán maradandó igényt víva ki magának. II. Mahmud 30adik uralkodó volt Ozmán törzsökéből, 's 24dik a' császárok közt, kik Konstantinápolyban székeztek, miután e' várost 1453ban elfoglaltak a' törökök. Ha 31 évi uralkodása főeseményit figyelemmel kísérjük, kétségkül találunk ollyasokra, mellyek európai fogalom szerint sértők, okul azonban nem annyira a' szultán roszszívűsége, mint a' helybeli erkölcsök 's történeti szokások szolgáltak és sokat súlyos szükségnek tulajdoníthatni. Kérdést sem szenved, hogy ő, mint uralkodó, a' jót szívéből ohajtá, felvilágosulni szándékozott és számos előítéleten tudadni, mellyek minden méivtségg elibe gátat gördítének, legyőzetésükre pedig nem esékely bátorság kívántaték. A' halál meglepé őt, mielőtt képes lett volna valósítani mindazon tervet, mellyel birodalma jóllétét kívánta előmozdítani. A' történet minden esetre kitünő helyet tűzend ki neki az ozmani uralkodók között. —

Kairo, jun. 10-én: Az alkirály az egész pusztaságot összekutatja, minden fegyverfoghatót szolgálataba vesz; a' beduinek sheikjei már 20 ezer főnyi sereggel vonultak a' pusztákrul Syria felé; csudálkoznak, honnan e' sok ember? A' pusztaságot kevésbbé tartották népesnek 's im egyszerre milly sok fegyverfogható csoport! Felsőegyptusban és Nubiában is, hol a' beduinek sokkal számosak, mindent elkövetnek: nagy gyalogsereg és lovagok, tevén, lovon és számaron, nyomulnak harezterre, sheikjeik vezérsege alatt. Arabiából is a' csapatok nagyobb része Suezbe vitorláznak 's onnan Syriába; a' mekkai nagyszerif, ki három év óta itt tartózkodék, Alexandriába utazott, hogy az egész hedzsi fegyverfogható népséget a' basa rendelkezési alá szólítsa; ha szándéka komoly, úgy 50 ezer főnyi serget állíthat össze, a' basa mindazáltal aligha elfogadandja ez ajánlatot egész terjedelmiben, főleg pedig Mekka utazását legkevésbbé engedendi meg, hol befolyását másképp is használhatná, mi az egyiptusi alkirálynak nem lenne inyére. Az itteni lakosság a' nagy harczi zajra igen nyugottan viseli magát; igaz ugyan, hogy eleinte sokat fecsegték róla kávéházakban; de mióta Abbas basa szigoru parancsot bocsáta ki eziránt, most minden csendes. Ámbar a' szegény Fellaheen el van nyomtatva, lázadástul még sem félhetni. Mig a' papok a' basa részire nyilatkoznak, addig senki sem mer moeczanni; de ha ezek más hurt pengetnek, akkor reánk, európaiakra, nagy förgeteg vár, mert nekünk 's méivtséggünknek tulajdoníják elnyomatásukat. A' basa serge Syriában, ide számítván a' rendes és rendetlen csapatokat, összesen 200 ezer főnyinél több; mi legkevésbbé sines tulozva. —

Schwelz.

Julius Isején nyitá meg Hess tszt. polgármester a' szövetségi közgyűlést az egész diplomatakar jelenlétében. —

Gabonaár: Pest, julius 16-dikán: Tisztá buza 165, 150, 140; — Kétszeres. 1.0, 110 Rozs 100, 96, 90; — Arpa 85, 80, 75; — Zab 66, 64, —; — Köles —, —; — Kukoricza 110, 109, —; — Köles-kása 220, 210; — pesti m. v. garas.